

+382 (0) 20 602 710
montenegro@forum-mne.com
www.forum-mne.com

Forum MNE

2023

GODIŠNJI Izvještaj

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

FORUM MNE

je organizacija za mlade koja od 2002. godine radi na razvoju omladinskog rada i omladinske politike kroz neformalno obrazovanje. Forum MNE se iz međunarodnog projekta (PRONI Institut za socijalnu edukaciju mladih i Forum Syd) razvio u lokalnu organizaciju civilnog društva, koja je registrovana u martu 2007. godine.

Naše brojke do sada su 21 godina rada, 36.000 mladih koji su prošli kroz naše programe, 87 realizovanih projekata i 384 edukovanih omladinskih radnika i aktivista. Organizacija zapošljava 6 osoba i 10 trenera. Organizacijom upravlja odbor sastavljen od pet članova. Skupštinu organizacije čine predstavnici mladih ljudi/grupacija mladih s kojima Forum MNE radi, partnerskih organizacija civilnog društva i relevantnih institucija. Organizacija je oformila Mlade savjetnike, tijelo od 15 mladih, kako bismo osigurali njihovu aktivnu participaciju u donošenju odluka i operacionalizaciji Internacionalnog sela za mlade. Organizacija okuplja veliku grupu volontera čiji su članovi mladi iz sve tri regije.

VIZIJA FORUMA MNE JE:

Pravedno i miroljubivo društvo čijem razvoju doprinose aktivni mladi građani.

MISIJA FORUMA MNE JE:

Forum MNE je organizacija koja ostvaruje svoju viziju pružajući podršku razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne pojedince i građane sposobne da prepoznaju, traže i ostvaruju svoja prava i doprinose razvoju miroljubivog i pravednog društva.

VRIJEDNOSTI:

Forum MNE se snažno protivi bilo kojoj vrsti diskriminacije. Forum MNE stvara bezbjedno okruženje u kojem se svi osećaju dobrodošlo i prema njima se postupa na osnovu principa jednakosti. Programi Foruma MNE zasnivaju se na principima i vrijednostima: nediskriminacije, tolerancije, doživotnog učenja, promovisanja i preuzimanja lične odgovornosti, transparentnosti, optimizma, proaktivnosti, poštovanja i vrednovanja mladih i njihovog aktivnog učešća u procesima donošenja odluka.

Sadržaj

- 5** 1. STRATEŠKI PRAVCI FORUMA MNE ▶
- 5** 1.1. BLAGOSTANJE I DOBROBIT MLADIH
- 13** 1.2. MLADI I SOLIDARNOST, SARADNJA I KOHEZIJA
- 17** 1.3. MLADI I ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

- 18** 2. OSTALE AKTIVNOSTI ▶

- 19** 3. DIO SMO ZAJEDNICE ▶

- 21** 4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA - 2023. ▶

- 01** 5. TIM FORUMA MNE ▶

UVODNA RIJEČ

ELVIRA HADŽIBEGOVIĆ

Poštovani partneri, članovi i prijatelji Foruma MNE,

S ponosom vas pozdravljam dok predstavljamo godišnji izvještaj za 2023. godinu. Protekla godina bila je obilježena neprekidnim napretkom i izazovima koji su nas inspirisali da učimo više, prilagođavamo se i rastemo. Iako su nas suočili s mnogim izazovima, naša posvećenost načelima omladinskog rada, omladinskoj politici i unapređenju ekosistema omladinskog civilnog društva ostala je nepromijenjena.

U fokusu 2023. godine bio je ostvarenje strateških ciljeva postavljenih kako bismo podržali rast i razvoj mladih ljudi u Crnoj Gori i na prostoru Zapadnog Balkana. Kroz naše inicijative, nastojali smo izgraditi mostove između različitih sektora i donijeti promjene koje će imati dubok i pozitivan uticaj na našu zajednicu.

Posebno bih željela istaknuti naš projekat "Ostvarivanje potencijala omladinskog rada na Zapadnom Balkanu", koji smo započeli u 2023. godini. Ovaj projekat, realizovan u partnerstvu s organizacijama iz različitih zemalja regiona - Srbije, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Albanije, Kosova i Belgije, ima za cilj pružanje podrške razvoju i prepoznavanju kvalitetnog omladinskog rada na Zapadnom Balkanu kroz regionalnu saradnju, umrežavanje i osmišljavanje inovativnih praksi. U naredne dvije godine, fokus će biti na izgradnji kapaciteta praktičara/ki omladinskog rada i stvaranju povoljnih uslova za razvoj kvaliteta i standardizaciju omladinskog rada na Zapadnom Balkanu, uz aktivno učešće regionalnih relevantnih aktera. Radujemo se što imamo priliku da ovim projektom doprinesemo jačanju omladinskog sektora našeg regiona.

Dok predstavljamo ovaj izvještaj, želim naglasiti zahvalnost svim našim partnerima, članovima i volonterima koji su uložili svoje vrijeme, znanje i resurse kako bismo ostvarili naše ciljeve. Nastavit ćemo raditi s istim entuzijazmom i predanošću kako bismo zajedno gradili bolju budućnost za sve nas.

Želim takođe naglasiti da je Forum MNE otvorena organizacija, te vas stoga srdačno pozivamo da nas posjetite, pišete nam i podijelite svoje viđenje društva koje u potpunosti odgovara na potrebe mladih ljudi i pruža im neophodnu podršku na putu njihovog ličnog i socijalnog rasta i razvoja. Vaše ideje i doprinosi ključni su za ostvarivanje naše misije i kreiranje inkluzivnog okruženja za sve mlade ljude.

Hvala vam što ste bili dio našeg puta u 2023. godini, i radujemo se saradnji u narednim godinama.

S poštovanjem,

Elvira

Predsjednica

elvira.hb@forum-mne.com

1. STRATEŠKI PRAVCI FORUMA MNE

Forum MNE sprovodi sve programe u skladu sa svoja 4 strateška pravca:

- Blagostanje i dobrobit mladih
- Mladi i solidarnost, saradnja i kohezija
- Mladi i zdrava životna sredina
- Aktivizam i učešće mladih u demokratskom životu društva, kao pravac koji se prožima kroz prva 3 i sve aktivnosti koje organizacija sprovodi.

1.1. BLAGOSTANJE I DOBROBIT MLADIH

Forum MNE pruža podršku mladima za lični razvoj i samoaktuelizaciju, te sticanje esencijalnih vještina, izgradnju otpornosti i agilnosti, osamostaljivanje i dostojanstven rad.

Ovaj program se sprovodi kroz sljedeća polja i aktivnosti: omladinski kampovi, omladinske razmjene, programi osamostaljivanja mladih, psihosocijalna podrška mladima, kulturne, umjetničke i istraživačke radionice, informisanje mladih, razvoj kritičkog razmišljanja, karijerno savjetovanje, razvoj esencijalnih vještina, usklađivanje obrazovanja sa potrebama tržišta rada, preduzetništvo i servisno učenje.

1.1.1. MOJA KARIJERA NA PUTU DO HEROJA

Forum MNE je u 2023. godini ušao u završnu godinu sprovođenja projekta *Moja karijera na putu do heroja* i obilježio je značajnim rezultatima kako kroz direktan rad sa mladim ljudima, tako i kroz saradnju sa organizacijama civilnog društva, predstavnicima biznis i IT sektora i relevantnih institucija.

U prvom dijelu godine smo finalizovali šestomjesečni #02hero program preduzetništva, nakon čega je u februaru uslijedio događaj posvećen razvoju preduzetništva pod nazivom *Lift UP!*. Događaj je obuhvatio takmičenje 02hero biznis ideja i panel na temu sistema podrške razvoju preduzetništva i biznis zajednice u Crnoj Gori. Ukupno 19 polaznika/ca je predstavilo 11 biznis ideja, od kojih je stručni žiri odabrao 3 koje su nagrađene.

Uslijedio je i regionalni sastanak za evaluaciju uspješnosti projekta koji je održan u maju u Tirani, a koji je okupio partnerske i organizacije koje su podržane u okviru Poziva za OCD.

U završnoj fazi sprovođenja projekta organizovana je nacionalna konferencija pod nazivom *NEET koja nas spaja*, tokom

koje smo predstavili postignute rezultate i najavili nove aktivnosti u polju podsticanja zapošljivosti ove grupe mladih. Tokom panela koji je okupio predstavnike relevantnih institucija, organizacija civilnog društva kao i biznis zajednice, bilo je govora o trenutnoj situaciji kada je riječ o NEET mladim ljudima, kao i značaju multisektorske saradnje. Takođe, sprovedene su i završne aktivnosti u cilju procjene uspješnosti projekta.

U okviru projekta Forum MNE je uz podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave donirao 20 laptopova organizacijama i institucijama koje okupljaju veliki broj mladih ljudi i daju svoj doprinos podsticanju zapošljivosti mladih iz ranjivih kategorija u Crnoj Gori.

Laptopovi će biti dostupni na korišćenje svim mladim ljudima i vjerujemo da će im pomoći pri unapređenju znanja i vještina. Lista organizacija/institucija je dostupna [OVDJE](#).

Tokom 3 godine implementacije projekta *Moja karijera na putu do heroja* podržali smo 6 organizacija, sprovedli 2 šestomjesečna kursa sa 70 mladih ljudi kroz više od 1630 sati direktnog rada rezultirajući brojkom od 38% mladih koji su pronašli posao, kreirali 12 video tutorijala, organizovali 2 sajma poslova sa 70 poslodavaca, uključili preko 250 aktera u Crnoj Gori i razvili 12 biznis ideja kroz kurs preduzetničkih vještina.

Ovo su samo neke od brojki koje su obilježile projekat, a ovim putem se još jednom zahvaljujemo svim akterima na pruženoj podršci i povjerenju i pozivamo vas da se uključite u naše predstojeće aktivnosti u ovom polju.

Projekat *Moja karijera na putu do heroja* u Crnoj Gori je sprovodio Forum MNE u saradnji sa CZOR (Srbija), CEM (BiH), TOKA (Kosovo) i YSC (Albanija), uz finansijsku podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.

1.1.2. INKLUZIVAN NAPREDAK KA EU INTEGRACIJAMA

Forum MNE je u 2023. godini započeo novi projekat *Inkluzivan napredak ka EU integracijama - Osnaživanje civilnog društva za učinkovit doprinos inkluzivnom razvoju lokalnih zajednica* čiji je cilj da doprinese i stimuliše inkluzivan razvoj lokalnih zajednica u Crnoj Gori kroz osnaživanje organizacija civilnog društva, lokalnih organizacija i drugih aktera u zajednici, iz javnog i privatnog sektora, i umrežavanje u cilju udruženog djelovanja.

Glavni fokus je na razvijanju i sprovođenju usluga za zapošljavanje u skladu sa potrebama NEET mladih i potrebama tržišta rada, a kroz multisektorski pristup ovom pitanju. S tim u vezi, prva faza projekta podrazumijevala je izradu situacione analize „NEET mladi u Crnoj Gori“. Analiza pruža na jednom mjestu uvid u problematiku pojma NEET mladi, kao i u institucionalne pristupe ovom problemu, mapira NEET populaciju mladih u Crnoj Gori, ali i ukazuje na ključne barijere prilikom tranzicije mladih od obrazovanja do tržišta rada ili njihovog uključivanja u formalni i neformalni vid edukacije. Analizu možete pročitati i preuzeti na sljedećem [linku](#).

U septembru organizovali smo i prvi događaj u okviru ovog projekta, *Razvoj partnerstava kroz lokalne inicijative i podršku zapošljivosti mladih*, koji je okupio oko 50 predstavnika organizacija civilnog društva, biznis sektora, IT i akademske zajednice.

Događaj je imao za cilj da učesnicima/cama pruži prostor za umrežavanje kao i povezivanje sa slično usmjerenim pojedincima i organizacijama, te priliku da zajedno oblikuju buduće projekte i inicijative. Priliku za saradnju organizacije su mogle da ostvare već kroz novi poziv za predlaganje projekata za sprovođenje *one-stop-shop* modela za povećanje zapošljivosti NEET mladih, koji je objavljen odmah po završetku događaja.

U fokusu objavljenog poziva za dostavljanje prijedloga projekata je sprovođenje *one-stop-shop* modela za povećanje zapošljivosti mladih, a koji obuhvata kurs mekih i digitalnih vještina, karijernog savjetovanja i kurs preduzetništva. Ovome je prethodio i rad multisektorske radne grupe koja je pripremala i kurikulume za pomenute pojedinačne programe *one-stop-shop* modela.

Ukupan iznos raspoloživih sredstava u okviru ovog poziva je 50 000€, a podržano je ukupno 5 konzorcijuma:

Usluge one-stop-shop modela	Podržane organizacije	Iznos odobrenih sredstava (EUR)
Kurs digitalnih vještina- A nivo	NU „Tehničko-istraživačka laboratorija“ u konzorcijumu sa Univerzitetom Mediteran	13,628.00
Kurs digitalnih vještina- B nivo	IKT KORTEKS – Klaster za informacione tehnologije, inovacije, edukaciju, dizajn i tehnološki razvoj Crne Gore u konzorcijumu sa Build studio, DigitalBEE EDU i Logate Institut.	13,990.00
Karijerno savjetovanje A nivo	NVO Savez za djecu i mlade KUĆA u konzorcijumu sa Preventivno-edukativnim centrom PREeducio	8,036.00
Karijerno savjetovanje B nivo	Mreža za evropske politike MASTER u konzorcijumu sa OKTA centrom Centar za psihološko savjetovanje	8,880.00
Kurs preduzetništva	Unija mladih preduzetnika Crne Gore u konzorcijumu sa Protos filmom.	9,000.00

Za odabrane organizacije organizovana su i dva treninga sa ciljem jačanja njihovih kapaciteta za sprovođenje *one-stop-shop* metodologije, ali i projektnog menadžmenta.

Za sprovođenje programa mekih vještina biće odgovoran Forum MNE.

Krajem godine, objavljen je i Poziv za mlade za učešće na *#OneStopShop* programu obuka. Ukupno 50 mladih iz centralne regije će u 2024. godini imati priliku da bude dio 3. generacije polaznika naših obuka. Po završetku poziva, u narednoj godini će biti izvršena selekcija kandidata kroz sprovođenje intervjua i potpisivanje Ugovora o stipendiranju, nakon čega, krećemo sa 6-mjesečnim programom obuka.

Projekat *Inkluzivan napredak ka EU integracijama – Osnajivanje civilnog društva za učinkovit doprinos inkuluzivnom razvoju lokalnih zajednica* realizuje Forum MNE i Centar za omladinsku edukaciju uz podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.

1.1.3. YINFOPIONEERS - INFORMATIVNI SERVISI ZA MLADE NA ZAPADNOM BALKANU

Godinu *YinfoPioneers* projekta započeli smo objavljivanjem *Regionalnog konkursa za izradu idejnog rješenja logotipa projekta*. Mladi iz Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine i Sjeverne Makedonije imali su priliku da baš njihovo ime bude povezano sa logoom, projektom i učešćem u oblasti informisanja mladih. Među jakom konkurencijom, zadovoljstvo nam je da je nagradu osvojila Dušica Zlajić iz Crne Gore.

Važno je napomenuti da smo u toku godine razvijali i kapacitete čak jedanaest (11) praktičara/ki omladinskog rada i to kroz učešće na dva regionalna treninga.

YIMMY trening fokusirao se na razvoj kompetencija u području informisanja i savjetovanja mladih za praktičare/ke omladinskog rada i druge profesionalce koji rade sa mladima. Održan je u martu, u Banja Luci (Bosna i Hercegovina). Osam praktičara/ki steklo je vrijedna znanja i vještine potrebne za efikasno informisanje mladih i pružanje podrške u njihovom razvoju.

ALTYO trening održan je u junu u Strugi (Makedonija). Kroz aktivno učešće i interaktivne metode, pet praktičara/ki omladinskog rada razvijali su ključna znanja i vještine zagovaranja i lobiranja, sa posebnim fokusom na zagovaranje za unapređenjem interesa mladih u pogledu prava na informisanost.

Krajem juna u okviru događaja *Informisanje mladih - Izazovi i rješenja* okupili smo mlade ljude, stručnjake, predstavnike/ce organizacija civilnog društva i relevantnih institucija, i ostale koji rade sa mladima. Događaj je između ostalog predstavljao platformu za razmjenu ideja, perspektiva i promišljanja, a sa ciljem identifikovanja mogućnosti za poboljšanje, razvijanja novih strategija i širenja saradnje među organizacijama i institucijama koje se bave omladinskim radom.

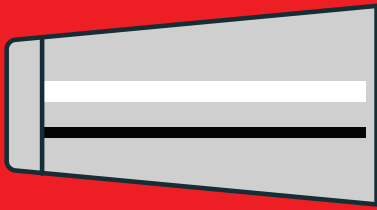
Imajući u vidu potrebu za diskusijom među različitim akterima u Crnoj Gori o pronalaženju najboljeg modela za unapređenje informativnih usluga za mlade, bilo je neophodno stvoriti prostor za razmjenu ideja, počevši od identifikacije potreba mladih, istraživanja potencijalnih metoda širenja informacija i generisanja ideja za buduće zajedničke akcije. Učesnici/ce su bili podijeljeni u manje grupe, krećući se od teme do teme, pružajući svakoj grupi priliku da doprinese odgovorima i učestvuje u diskusijama.

Godinu smo završili aktivnostima na društvenim mrežama i kampanjom koja je obuhvatala seriju video poruka mladih iz regiona o pravu na informisanost, ali i glavne poruke/zaključke iz finalnog izvještaja o *Potrebama mladih za informisanjem u zemljama Zapadnog Balkana*. Izvještaj možete pronaći na sljedećem [linku](#).

Projekat *YinfoPioneers - Informativni servisi za mlade na Zapadnom Balkanu* koordiniraju ERYCA (Evropska agencija za informisanje i savjetovanje mladih, koordinator), Omladinski resursni centar Tuzla (BiH), Youth Voice Network of Organizations (AL), Agencija za razvoj i saradnju – CEREBRA (BiH), Društvo studentski kulturni center (SLO), Mladi info International (MK) i Forum MNE, a kroz Erasmus + Program (CBY).

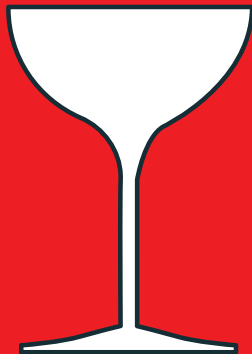
1.1.4. PROMIJENI PRAVILA IGRE!

„Trećina učenika/ca, uzrasta od 13 do 18 godina, povremeno ili redovno koristi alkohol, dok svaki drugi učenik/ca lično poznaje nekog ko koristi alkohol“, pokazalo je istraživanje *Zdravstvena kultura i upotreba alkohola kod mladih u Crnoj Gori*, koje je Forum MNE tokom 2023. godine sproveo u saradnji sa Zavodom za školstvo Crne Gore u okviru petogodišnjeg programa *Promijeni pravila igre!*.

Istraživanje, čiji je autor mr Zoran Lalević, je obuhvatilo preko 7.500 učenika/ca VIII i IX razreda osnovnih škola, učenike/ce srednjih stručnih škola i gimnazija, a realizovano je u svim crnogorskim opštinama.

Ne želimo i neću.

Dobijeni podaci ukazali su na ograničene mogućnosti škole da putem edukativnih programa utiče na stavove i ponašanje učenika/ca. Uticaj edukativnih programa na stavove mladih umnogome zavisi od kvaliteta nastave, od toga da li je nastava učenicima/cama zanimljiva i prilagođena njihovim mogućnostima. Kako bi obezbijedio veću zastupljenost i prepoznatljivost međupredmetne teme zdravstveno obrazovanje i unaprijedio kvalitet nastave Forum MNE je razvio program za izgradnju kapaciteta nastavnika/ca. Obuka trenera/ica koji će sprovoditi program organizovana je od 21. do 24. decembra u Podgorici, a okupila je 15 nastavnika/ca sa iskustvom u neformalnom obrazovanju i praktičare/ke omladinskog rada.

Kada je u pitanju dostupnost alkohola istraživanje je pokazalo da je većina učenika/ca (75%) uvjerenja da im je alkohol bez ograničenja dostupan, bilo kad i na svakom mjestu samo ako imaju novac. Forum MNE je to i potvrdio primjenom metode *tajni kupac* koja je sprovedena u četiri crnogorske opštine: Podgorici, Nikšiću, Baru i Bijelom Polju. U čak 98 od 100 realizovanih posjeta maloprodajnim objektima, maloljetni tajni kupci su uspjeli bez problema da kupe alkohol/ proizvode koji sadrže alkohol.

Paralelno sa ovim istraživanjima Forum MNE je sproveo i monitoring medija koje je ukazalo da je televizijsko oglašavanje veoma ograničenog direktnog uticaja na navike i ponašanje maloljetnika u vezi sa konzumiranjem alkohola.

Direktan rad sa mladima u aktivnostima usmjerenim na prevenciju konzumacije alkohola nije izostao ni tokom 2023. godine. Kroz različite vidove edukacije i izgradnju kapaciteta organizacije, ali članova/ica volonterskog kluba mladih, koji djeluje u okviru Foruma MNE, organizovana je radionica za mlade i pokrenuta kampanja #NeZelimiNecu.

Forum MNE je nastavio sa naporima za unapređenje kvaliteta omladinskog rada u Crnoj Gori posebno kroz zagovaranje unapređenja zaštite i bezbjednosti djece i mladih u programima neformalnog obrazovanja. Praktičari/ke omladinskog rada imaju značajnu ulogu u očuvanju zdravlja mladih.

Sve aktivnosti realizovane su u okviru petogodišnjeg programa *Promijeni pravila igre!* koji Forum MNE sprovodi uz finansijsku podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA) preko ForumCiv-a i IOGT NTO Movement-a.

1.1.5. OSTVARIVANJE POTENCIJALA OMLADINSKOG RADA NA ZAPADNOM BALKANU

U 2023. godini započeli smo i sprovođenje projekta *Ostvarivanje potencijala omladinskog rada na Zapadnom Balkanu* koji za cilj ima pružanje podrške razvoju i prepoznavanju kvalitetnog omladinskog rada u regionu Zapadnog Balkana kroz regionalnu saradnju, umrežavanje i osmišljavanje inovativnih praksi.

Projekat sprovodi Forum MNE u saradnji sa partnerskim organizacijama: Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada (NAPOR) - Srbija, Sojuz za mladinska rabota - Sjeverna Makedonija, PRONI Centar za omladinski razvoj - Bosna i Hercegovina, Youth for Social Changes - Albanija, THY - Kosovo, Human Rights Education Youth Network - Belgija.

Tokom naredne 2 godine u okviru projekta fokus će biti na izgradnji kapaciteta praktičara/ki omladinskog rada kao i kreiranje povoljnih uslova za razvoj kvaliteta i standardizaciju omladinskog rada na Zapadnom Balkanu, uz aktivno učešće regionalnih relevantnih aktera.

Projekat finansijski podržava Evropska unija.

1.2. MLADI I SOLIDARNOST, SARADNJA I KOHEZIJA

Forum MNE podstiče solidarnost i saradnju među mladima, i podržava mlade da aktivno doprinesu društvenoj koheziji, pravdi i miroljubivosti.

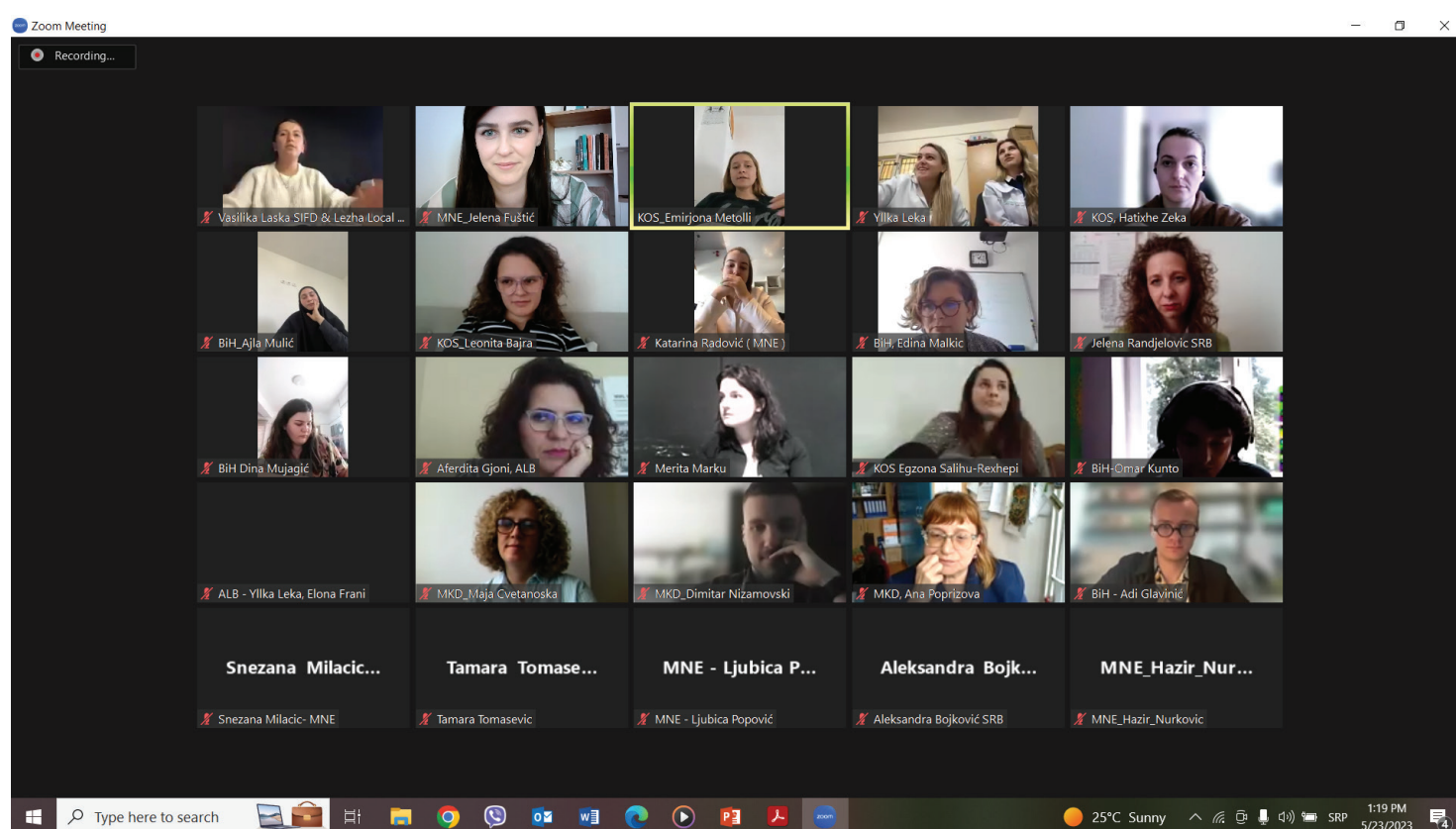
U okviru ovog strateškog pravca, Forum MNE radi na nekoliko polja: smanjenje etničke i socijalne distance mladih, mobilnost i migracije mladih i razvoj lokalnih zajednica i omladinskih organizacija.

1.2.1. AKTIVNI MLADI ZA MIR I NAPREDAK

Projekat *Aktivni mladi za mir i napredak* nastoji da osnaži lokalna i regionalna partnerstva između OCD i lokalnih samouprava za dobro upravljanje uz učešće mladih u procesima donošenja odluka i jačanje participativnih demokratija na Zapadnom Balkanu.

Regionalni projekat sprovodi MIOS (Bosna i Hercegovina) u partnerstvu sa organizacijama TOKA (Kosovo) i Forum MNE (Crna Gora), a obuhvata 6 država: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Kosovo, Sjevernu Makedoniju i Srbiju.

Forum MNE je u 2023. godini započeo sa pripremnim aktivnostima, a fokus je bio na programu jačanja kapaciteta koji je obuhvatao dvije glavne aktivnosti. Organizovana je online radionica *Zagovaranje i izgradnja partnerstva*, koja je okupila 30 praktičari/ke u obrazovanju iz 6 zemalja Zapadnog Balkana. Cilj ove radionice je bio da se praktičari/ke u obrazovanju međusobno upoznaju i upoznaju sa svojim ulogama i odgovornostima tokom implementacije projekta.

Usljedio je regionalni četvorodnevni trening koji je održan u Podgorici, a u cilju upoznavanja učesnika/ca sa metodologijom servisnog učenja i koracima u razvoju aktivnosti, kao i izgradnje kapaciteta u polju zagovaranja i uspostavljanja partnerstava sa donosiocima odluka na lokalnom i nacionalnom nivou, digitalne pismenosti i borbe protiv lažnih vijesti.

Tokom treninga dogovoreni su i naredni koraci u projektu pri čemu će uloga praktičari/ke u obrazovanju biti da zajedno sa partnerskim organizacijama podrže mlade ljude u formiranju, oblikovanju i sprovođenju inicijativa servisnog učenja u lokalnoj zajednici u oblasti digitalne i medijske pismenosti, vodeći računa o tome da se inicijative sprovedu u saradnji sa lokalnim vlastima unutar zajednice.

Projekat je podržan kroz regionalni grant *SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan*, regionalni projekat koji sprovode Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Centar za istraživanja i javne politike (CRPM) i Institut za demokratiju i medijaciju (IDM), a finansijski ga podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

1.2.2. MLADI ZAPADNOG BALKANA - VIRTUELNA RAZGLEDNICA

Cilj projekta je da doprinese unapređenju medijske pismenosti i kritičkog razmišljanja mladih u regionu Zapadnog Balkana, kao i da stvori prostor za interkulturalni dijalog između mladih u Srbiji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Bosni i Hercegovini.

Tokom 2023. godine organizovan je regionalni trening za trenere koji je okupio preko 30 mladih ljudi koji će u naredne dvije godine fasilitirati oko 180 virtuelnih interkulturalnih razmjena i radionica za mlade od 15 do 25 godina.

Polaznici/ce treninga, budući fasilitatori/ke, su kroz četiri dinamična modula unaprijedili svoja znanja i vještine u oblasti medijske pismenosti. Tri modula su sprovedena online, dok je četvrti organizovan u Podgorici.

Projekat *Mladi Zapadnog Balkana – Virtuelna razglednica* u Crnoj Gori sprovodi Forum MNE, u saradnji sa Institutom za medije i različitosti – Zapadni Balkan (Srbija) koji je nosilac projekta. Partneri na projektu su i Udruženje Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini (Bosna i Hercegovina) i Mladinski obrazoven forum – MOF (Sjeverna Makedonija).

Projekat finansira Evropska unija, a u Crnoj Gori ko-finansira Ministarstvo javne uprave.

1.2.3. HEARMI

Forum MNE je nastavio sprovođenje projekta *HEARMI* koji sprovodi TOKA (Kosovo) sa partnerskim organizacijama: New Horizons Foundation - NHF (Rumunija) i MIOS (Bosna i Hercegovina). Cilj projekta je razvijanje kapaciteta uključenih organizacija za jačanje građanskog angažmana mladih i sposobnosti mladih da zagovaraju socijalnu inkluziju u projektima servisnog učenja.

U toku protekle godine, bili smo dio studijske posjete Rumuniji. 30 praktičara/ki u obrazovanju iz partnerskih zemalja se tom prilikom okupilo, kako bi se upoznali sa načinom implementacije servisnog učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju Rumunije. Takođe, tokom posjete, učesnici/ce su radili na razvijanju publikacije *Probudite iskr u zajednici*, džepnog vodiča za projekte servisnog učenja.

Vodič je u Podgorici predstavljen u oktobru, na info sesiji koja je okupila praktičare/ke u obrazovanju. Učesnici/ce su tom prilikom upoznati/e i sa Regionalnom nagradom za servisno učenje, inicijativi koju tradicionalno organizuje Mreža organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi, a kojoj će se naredne godine pridružiti i Crna Gora.

U periodu od avgusta do novembra, 19 mladih je, zajedno sa mentorkama, radilo na implementaciji novog projekta servisnog učenja. Nakon analiziranja problema u svojoj zajednici, mladi su došli na ideju da smanje generacijski jaz i otvore/ pruže alternativne oblike zabave za djecu. Nakon druženja i razgovora sa starijim osobama na Senior festu, a onda u saradnji sa Udruženjem Roditelji i mališanima iz socijalnog servisa *Učionica Družionica*, nastala je publikacija *Igre za sva vremena*, u kojem se nalaze starije, donekle zaboravljene igre za djecu sa detaljno opisanim pravilima.

Forum MNE je i u ovoj godini nastavio sa aktivnim učešćem u Mreži organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi.

Projekat *HEARMI* – *Boosting HEARts and Minds of youth with Service Learning* finansira Evropska komisija – Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih.

Institucionalna podrška u naredne dvije godine za sprovođenje aktivnosti usmjerenih na otklanjanje faktora rizika i smanjenje uzroka nasilnog ekstremizma među mladima u Crnoj Gori obezbijeđena je kroz *core grant* regionalnog projekta *SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan* koji implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD) BiH, *Center for Research and Policy Making (CRPM)* Sjeverna Makedonija i *Institute for Democracy and Mediation (IDM)* Albanija, a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

1.3. MLADI I ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

Kroz aktivističke i informativne kampanje, Forum MNE stvara uslove za omladinski aktivizam i omladinsko stvaralaštvo u vezi životne sredine i klimatskih promjena.

Forum MNE je jedna od organizacija članica mreže Društveno odgovornih preduzeća u Crnoj Gori (DOP) u sklopu koje od 2013. godine aktivno učestvuje u sprovođenju strategije održivog razvoja kroz aktivnosti mreže.

U okviru Nedjelje globalnog obrazovanja organizovane su brojne radionice, dijalozi, kvizovi na temu ljudskih prava, ekologije i zaštite životne sredine, održivog razvoja, klimatskih promjena, siromaštva, interkulturalnog obrazovanja itd.

Takođe, nakon APV sastanka održanog u mjesecu aprilu, Forum MNE je bio dio Erasmus+ razmjene za mlade u Španiji pod nazivom Diskonekcija. U maju su 4 mlade osobe iz Crne Gore provele vrijeme u kampu El Pielago, u blizini Toleda. Zajedno sa učesnicima/cama iz Španije, Italije, Jermenije, Ukrajine i Francuske, naši mladi su razvijali vještine vođenja radionica, kroz obrađivanje tema o značaju očuvanja okoline u kojoj živimo, kao i o uticaju koji priroda ima na nas, a sve to bez upotrebe elektronskih uređaja.

2. OSTALE AKTIVNOSTI

2.1. Globalno obrazovanje

Forum MNE je od 2013. godine član mreže Globalnog obrazovanja. Centar Sjever-jug je parcijalni sporazum Savjeta Evrope, a cilj Centra je da razvije, poboljša i održi strategije i izgradnju kapaciteta za globalno obrazovanje s fokusom na institucije i stručnjake u polju globalnog obrazovanja u formalnom, neformalnom i informalnom sektoru.

Kao i prethodnih nekoliko godina, i ovog puta je organizovana Nedelja globalnog obrazovanja u periodu od 13. do 19. novembra, a tema za ovu godinu je bila *Mir za planetu. Planeta mira*. Organizovane su brojne kampanje, kvizovi, takmičenja, dijalozi, debate sa osvrtom na temu ljudskih prava, ekologije i zaštite životne sredine, održivog razvoja, klimatskih promjena, siromaštva, interkulturalnog obrazovanja itd.

U Nedelji globalnog obrazovanja su učestvovali pojedinci, ukupno 40 škola, osnovnih i srednjih, dvije predškolske ustanove, kao i Udruženje nastavnika engleskog jezika Grne Gore ELTAM.

2.2. Podrška realizaciji aktivnosti OeAD GmbH u Crnoj Gori

Dugogodišnje partnerstvo OeAD GmbH nastavljeno je i tokom 2023. godine, kroz realizaciju projekata iz oblasti stručnog osposobljavanja. Okvir za to obezbjeđuje tekući proces reforme obrazovanja u Crnoj Gori. Promovisanje saradnje između škole i biznisa, razvoj kvaliteta škole i inkluzivno stručno obrazovanje su među prioritetima reforme stručnog obrazovanja.

U tom kontekstu OeAD je, kroz projekat koji realizuje u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Srbiji obuhvatila šest obuka za direktore/ice srednjih škola i organizatore/ke praktične nastave. Takođe, radna grupa je radila na kreiranju sadržaja za *Vodič za organizaciju i realizaciju praktičnog obrazovanja*.

Ove godine, organizovano je 5 radionica, kao i konferencija na kojoj je predstavljena draft verzija Vodiča.

3. DIO SMO ZAJEDNICE

A pored projekata, veliku važnost pridajemo aktivnostima i usavršavanju u svim relevantnim poljima na nacionalnom i lokalnom nivou, kroz učešće u javim raspravama i konsultacijama, pa smo tako i ove godine nastavili sa aktivnostima u oblasti razvoja omladinskog rada, fokusirajući se na njegovo prepoznavanje i standardizaciju.

Forum MNE je učestvovao u događajima Partnerstva Evropske komisije i Savjeta Evrope u omladinskom polju, gdje smo predstavili naše aktivnosti i dijelili primjere dobre prakse, ali i imali priliku da učimo iz iskustava drugih zemalja. Uzeli smo učešća i na Prespa forumu za dijalog 2023, gdje smo zagovarali važnost pitanja mladih i omladinske politike u procesima evropskih integracija zemalja Zapadnog Balkana.

Nastavili smo i sa učešćem u radu Nacionalnog operativnog tima za suzbijanje nasilnog ekstremizma, terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma i drugim relevantnim aktivnostima i događajima u oblasti prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma.

Aktivno smo doprinicali i podsticanju zapošljivosti mladih kroz angažman u Radnoj grupi za uvođenje i implementaciju programa *Garancija za mlade* u Crnoj Gori. Učestvovali smo i na relevantnim okupljanjima, poput Foruma civilnog društva Zapadnog Balkana, gde smo predstavili naš one-stop-shop program kao primer dobre prakse u regionu.

Nastavili smo i dugogodišnju saradnju sa Fakultetom političkih nauka, pa su dvije grupe studentkinja smjera Socijalni rad u Forumu obavile praksu u trajanju od po mjesec dana.

Početakom 2023. godine, ponovo je sa radom počeo volonterski klub Foruma MNE. Nakon javnog poziva za volontere, oformljena je nova grupa mladih ljudi. Poziv je stalno otvoren, i novi članovi se mogu pridružiti tokom cijele godine!

Forum MNE je i ove godine nastavio sa aktivnim učešćem u mrežama, kao što su: Mreža organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi, Mreža za mlade Crne Gore, Koalicija za prava LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori i Mreža organizacija za borbu protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama.

Cilj Mreže organizacija koje promovišu servisno učenje u Centralnoj i Istočnoj Evropi je uvođenje koncepta servisnog učenja u obrazovne sisteme i rad NVO-a u zemljama ove regije kako bi podstakli inovacije u obrazovanju kroz izgradnju lokalnih kapaciteta.

Mreža za mlade je organizacija, odnosno savez nevladinih organizacija/udruženja koje sprovode omladinsku politiku, a okuplja 46 organizacija.

Mreža organizacija za borbu protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama je osnovana 26. jula 2018. godine u okviru projekta Koalicija protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama, čiji je glavni cilj stvaranje zaštitnih mehanizama za učenike osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori. Misija Mreže je razvijanje podržavajućeg okruženja bez nasilja zasnovanog na razumijevanju i prihvatanju različitosti među učenicima.

RAVNOPRAVNO – Koalicija za prava LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori, formirana 2022. sa ciljem zajedničkog rada i zalaganja različitih društvenih aktera za punu pravnu i društvenu jednakost LGBTIQ+ osoba u Crnoj Gori u svim oblastima. Djeluje na principima i vrijednostima punog poštovanja osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti, dobrovoljnosti, feminizma, egalitarizma, solidarnosti, uzajamne podrške, međusobnog uvažavanja, te direktne demokratije.

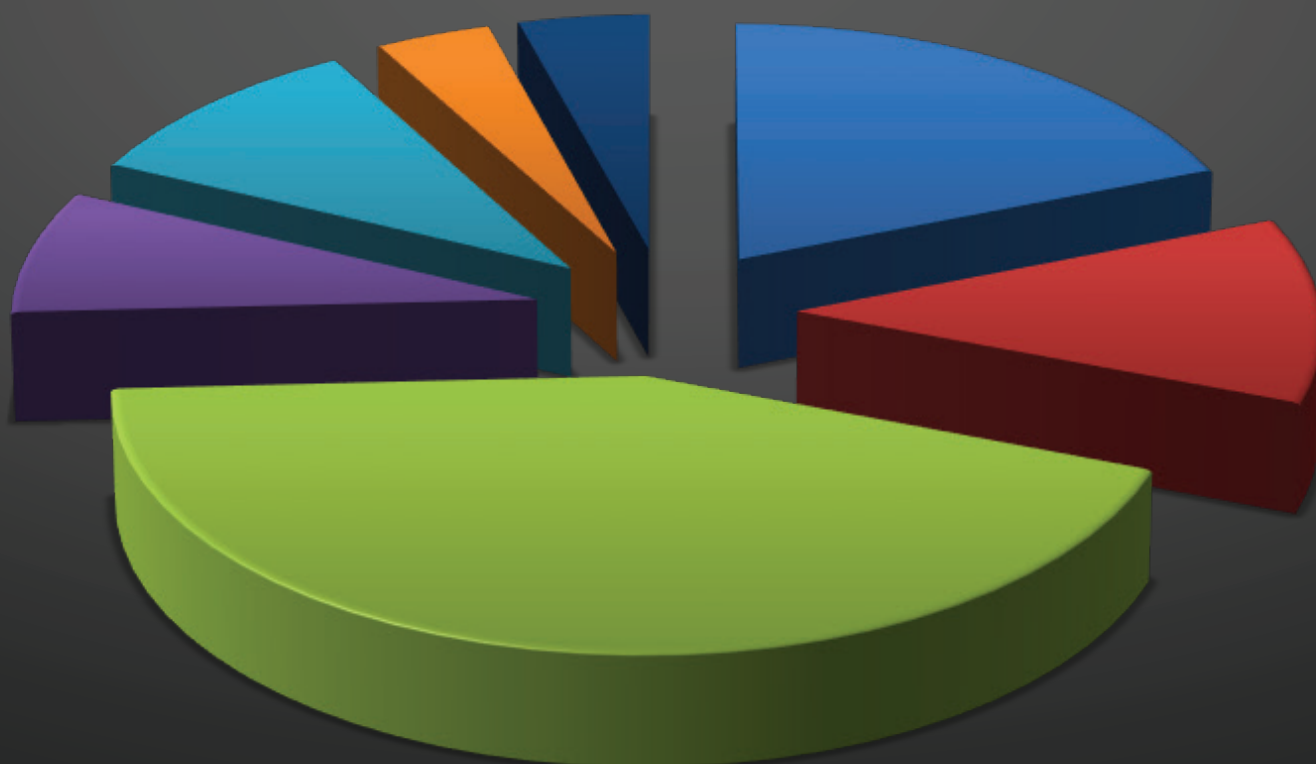
Tokom prethodne godine, mreža je razvijala metodologiju monitoringa rada institucija sistema u domenu pristupa pravdi LGBTIQ+ osoba, kao i metodologiju monitoringa rada organizacija civilnog društva i njihovih servisa podrške LGBTIQ+ zajednici.

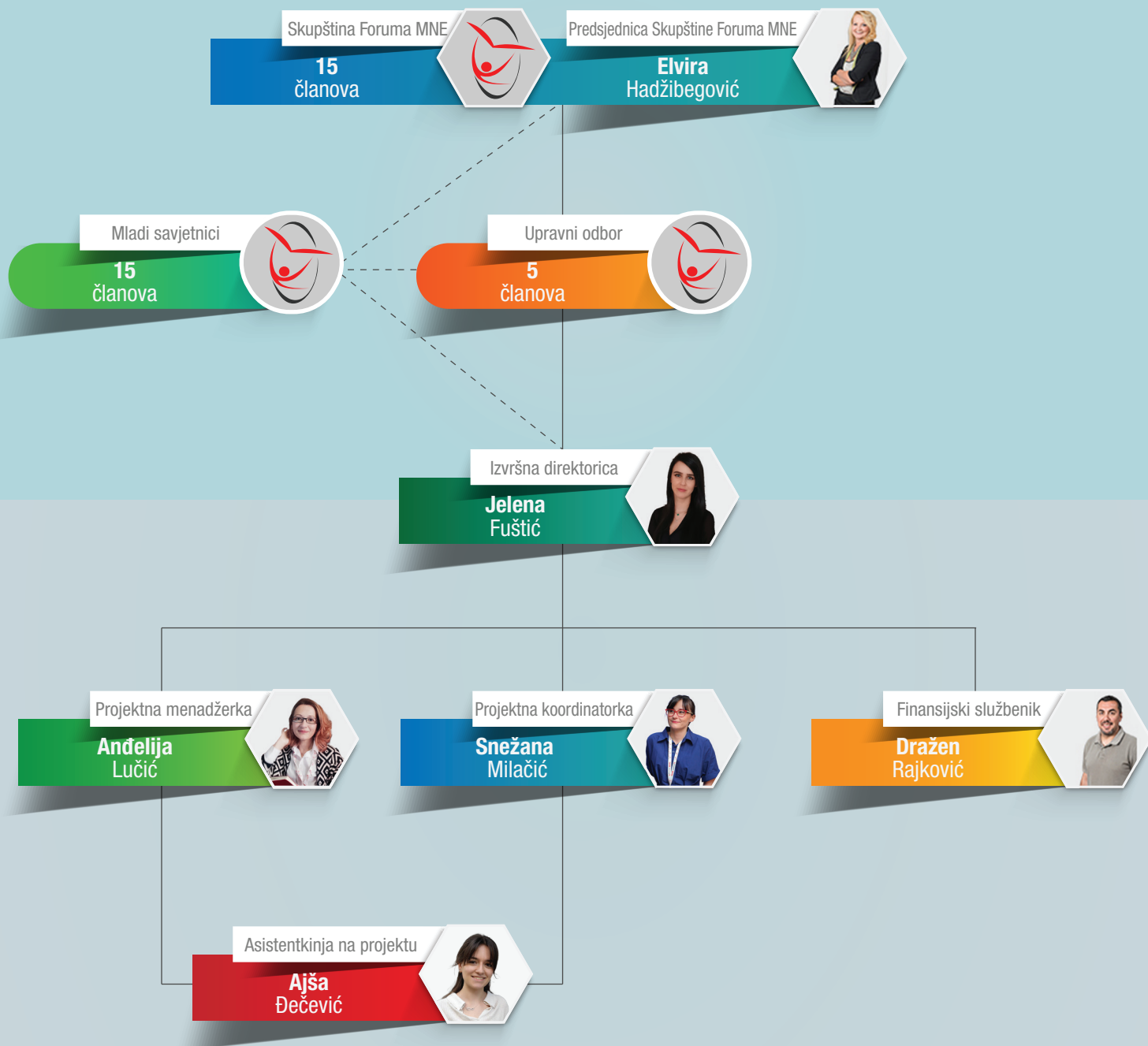
4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA - 2023.

IOGT-NTO Movement	53670.00 €
OeAD	33000.00 €
Evropska komisija	122520.00 €
Ministarstvo javne uprave	21965.00 €
SMART Balkans	28026.00 €
UNDP	10622.00 €
Ostale donacije	12099.00 €

Ukupno: 281902.00 €

5. TIM FORUMA MNE

Forum MNE